

ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ
และผู้ประกอบการให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศ

นายจุมพล ภิญโญสินวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชา นิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-943-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018453

๑๑๑๑๑๑๑๑

Liability of Air Traffic Controller
and Operator of Air Traffic Control Services.

Mr. Jumpol Pinyosinwat

A Thesis Sumbitted in Partial Fullfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Laws
Faculty of Laws
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-943-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศและ
ผู้ประกอบการให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศ

โดย

นายจุมพล ภิญโญสินวัฒน์

ภาควิชา

นิติศาสตร์

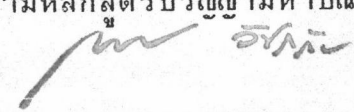
อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ปัทมา ตันติรุจนานนท์

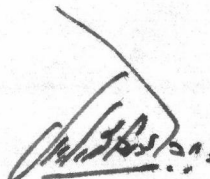
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

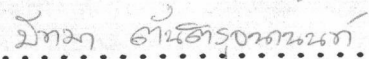
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวานิต เกิดสมเกียรติ

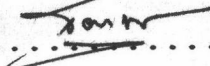
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวโกล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ปัทมา ตันติรุจนานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวานิต เกิดสมเกียรติ)

.....กรรมการ
(อาจารย์วิจิตร วายุรกุล)

สมพล วิทยานันต์ : ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศและ
 ผู้ประกอบการให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศ (Liability of Air Traffic
 Controller and Operator of Air Traffic Control Services)
 อ.ที่ปรึกษา : อ.ปัทมา ตันติรุ่งนันทน์, ผศ.สุยานิต เกิดสมเกียรติ, 168 หน้า.
 ISBN 974-579-943-2

การควบคุมจราจรทางอากาศเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดองค์ประกอบหนึ่งในการประกันความปลอดภัยในการเดินอากาศของอากาศยาน โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ การเดินอากาศมีความจำเป็นมากขึ้นตลอดเวลา และเป็นผลให้ปริมาณการจราจรทางอากาศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการพัฒนาอากาศยานให้มีความเร็วมากขึ้นตลอดเวลา เป็นผลให้การควบคุมจราจรทางอากาศมีความซับซ้อนและความจำเป็นในการมีกฎเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานมากขึ้น โดยเห็นองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ จึงได้พยายามสร้างกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมจราจรทางอากาศให้มีลักษณะที่เป็นสากลมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันปรากฏว่า ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศและผู้ประกอบการให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศกลับมีการศึกษาและพัฒนาไปน้อยมาก จนไม่สามารถกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจนได้ และทำให้การดำเนินคดีเกี่ยวกับความรับผิดเป็นไปตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ

วิทยานันต์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงกฎหมายที่ใช้บังคับกับความรับผิดลักษณะนี้ทั้งในส่วนของกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายไทย ขอบเขตและประเภทความรับผิดของบริการควบคุมจราจรทางอากาศ โดยศึกษาทั้งในกฎหมายแห่ง และกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย และศึกษาแยกในแต่ละขั้นตอนการทำงาน การดำเนินคดีในความรับผิดที่เกิดจากการควบคุมจราจรทางอากาศในประเทศต่าง ๆ ตลอดจนบทบาทขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศในการศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับความรับผิดในลักษณะนี้ มีความแตกต่างกันออกไปตามกฎเกณฑ์ที่ประเทศต่าง ๆ กำหนดขึ้น เป็นผลให้การดำเนินคดีในประเทศต่าง ๆ มีความแตกต่างกันและขาดลักษณะที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งขัดต่อลักษณะของการให้บริการ และต่างจากความรับผิดของนักบินและผู้ขนส่งทางอากาศ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันและเป็นผลเสียต่อการให้บริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้จัดทำวิทยานันต์ได้สรุปผลการวิจัย และเสนอแนะแนวทางที่ควรจะเป็นในการแก้ไขปัญหานี้ทั้งในส่วนของการระหว่างประเทศและส่วนของประเทศไทย.

ภาควิชานิติศาสตร์.....
 สาขาวิชานิติศาสตร์.....
 ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติกร
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

JUMPOL PINYOSINWAT : LIABILITY OF AIR TRAFFIC CONTROLLER AND OPERATOR OF AIR TRAFFIC CONTROL SERVICES. THESIS ADVISOR : PATTAMA TANTIRUJANANONT, ASST. PROF. SUPHANIT KERDSOMKIATR, Ed. D. 168 pp. ISBN 974-579-943-2

Considered as one among the most important elements to ensure security of the air travel, air traffic control has now even increased its significance due to the escalation of the number of flights and the advance of the modern technology enabling planes to travel at far more speed. This consequently leads us to face the complexity of the air traffic system and at the same time forces us to effectively standardize our air traffic practices. For such mentioned reasons, the International Civil Aviation Organization (ICAO) and many states have formulated international rules to cope with such a problem. However, it is deplorable that until now very little has been done regarding the rules or laws governing the liability of the air traffic controllers and the operators of the air traffic control services, which now still has no international framework and is left to be governed by the internal law of each state.

This thesis, therefore, endeavours to study in depth on laws, both international and Thai, which govern the liability of the air traffic controllers, the limits and the types of the liability of the air traffic control services. In so doing, it has manifested in detail the pertinent civil wrongs or crimes concerning the flight process and the legal proceedings in various states on the said issues. Further, it has also analysed the role of the ICAO.

From the research, it has been found that the internal laws on this matter in various states do vary which unavoidably causes the dissimilarity in the legal proceedings and the lack of international standard. This is obviously in contrast to the characteristic of the services, and to the liability of the pilots and air carriers, and could then render injustice to persons concerned and troubles to the services themselves. The author has concluded and recommended some possible solutions with regard to problems on both international and Thai air traffic control practices.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ปัทมา ตันติรุจนานนท์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สุปานิต

กิตติกรรมประกาศ

แม้ว่ากิตติกรรมประกาศจะมีใช้ส่วนหนึ่งของเนื้อเรื่องในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็ตาม แต่ก็เป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุดส่วนหนึ่ง เพราะว่า เป็นส่วนที่ทำให้ผู้เขียนวิทยานิพนธ์มีโอกาสได้กล่าวถึงผู้ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือหลาย ๆ ท่าน แม้ว่าด้วยความจำเป็นที่ต้องถูกจำกัดข้อความ ทำให้สามารถกล่าวนามได้เพียงบางท่านก็ตาม

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ปัทมา ตันติรุจนานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวานิต เกิดสมเกียรติ ที่กรุณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาและตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างใกล้ชิด ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชววิไลกุล ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ชมพร ปัจจุบันนท์ ดร.วิสูตร ตวยานนท์ ดร.วีรพันธ์ วิชราภักดิ์ และอาจารย์วิจิตร วายูรกุล ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และกรุณาเป็นอย่างมากในการร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณศุภวิทย์ ตั้งตรงจิตต์ คุณดวงตา สมิตสุวรรณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ กองความตกลงและกฎข้อบังคับระหว่างประเทศ กระทรวงคมนาคม และพี่ ๆ ฝ่ายควบคุมจราจรทางอากาศ กรมการบินพาณิชย์ และพี่ ๆ จากกรมการบินพาณิชย์หลาย ๆ ท่านที่มีส่วนในการแนะนำ และหาข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากต่างประเทศและในประเทศไทย และขอขอบคุณคุณวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบและแก้ไขบทความภาษาอังกฤษ

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกท่านที่หมั่นทวงถามความคืบหน้า ให้กำลังใจ รวมทั้งให้คำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีมากมายหลายขั้นตอน

ผู้เขียนขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือและห่วงใยต่าง ๆ และขออภัยที่ไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และญาติ ๆ ทุกท่านที่กรุณาเอาใจช่วย

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขออภัยไม่ได้ที่จะต้องขอบพระคุณ "จังหวัดและโอกาส" ซึ่งทำให้ผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ปัทมา ตันติรุจนานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวานิต เกิดสมเกียรติ ในทุกเรื่องอีกครั้งหนึ่ง สำหรับข้อบกพร่องทั้งหมดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว.

จุมพล ภิญโญสินวัฒน์
29 กุมภาพันธ์ 2535

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1. ความหมายและลักษณะของการควบคุมจราจรทางอากาศ (Air Traffic Control Services).....	1
2. ขอบเขตของหน้าที่การให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศ.....	4
3. ประวัติความเป็นมาของการให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศ.....	5
4. ประวัติความเป็นมาของการให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศในประเทศไทย.....	7
5. ความสำคัญของปัญหา.....	9
6. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย.....	11
6.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
6.2 ขอบเขตของการวิจัย.....	11
7. วิธีดำเนินการวิจัยและประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	11
7.1 วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
7.2 ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	12
7.2.1 ในส่วนของรัฐ.....	12

	หน้า	
7.2.2	ในส่วนของผู้ปฏิบัติ.....	12
7.2.3	ในส่วนของผู้โดยสารและผู้ ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ.....	12
2.	กฎหมายที่ใช้บังคับกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจร ทางอากาศและผู้ประกอบการให้บริการควบคุมจราจร ทางอากาศ.....	13
1.	กฎหมายระหว่างประเทศ.....	13
1.1	อนุสัญญาชิคาโก.....	13
1.2	อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจร ทางอากาศและผู้ประกอบการให้บริการ ควบคุมจราจรทางอากาศ.....	17
1.3	อำนาจหน้าที่ของนักบินในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ..	23
2.	กฎหมายไทย.....	25
2.1	อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจร ทางอากาศ.....	25
2.2	อำนาจหน้าที่ของผู้ประกอบการให้บริการ ควบคุมจราจรทางอากาศ.....	29
2.2.1	กรมการบินพาณิชย์.....	29
2.2.2	บริษัทวิทยุการบินแห่ง ประเทศไทย จำกัด.....	30
2.2.3	การทำอากาศยานแห่ง ประเทศไทย.....	31
2.2.4	บริษัทการบินกรุงเทพ จำกัด..	34
3.	ขอบเขตและประเภทความรับผิดชอบของบริการควบคุมจราจร ทางอากาศ.....	38
1.	การแบ่งเขตแกลงข่าวการบินและพื้นที่ ในความรับผิดชอบ.....	38
2.	การควบคุมจราจรทางอากาศในเขตแกลงข่าว การบินและพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบ.....	39

	หน้า
3. ความรับผิดชอบของการควบคุมจราจรทางอากาศ..	40
3.1 หน้าที่ต่อความปลอดภัยในการควบคุม จราจรทางอากาศ.....	41
3.2 รูปแบบการทำการบินของอากาศยาน...	45
3.3 ความรับผิดชอบในเขตแกลงข่าวการบินและ พื้นที่ในความรับผิดชอบ.....	49
4. ประเภทของความรับผิดชอบตามกฎหมาย.....	49
4.1 ความรับผิดชอบจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุม จราจรทางอากาศตามกฎหมายแพ่ง....	49
4.1.1 ตามระบบกฎหมาย Civil Law และ Common Law.....	51
4.1.2 ตามกฎหมายไทย.....	58
4.2 ความรับผิดชอบจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุม จราจรทางอากาศตามกฎหมายอาญา...	61
4.2.1 ตามระบบกฎหมายของประเทศ ต่าง ๆ	62
4.2.2 ตามกฎหมายไทย.....	65
5. ระดับหน้าที่การควบคุมจราจรทางอากาศใน ขั้นตอนการทำการบิน.....	68
5.1 การทำการบินลง (Landing).....	69
5.2 การทำการบินขึ้น (Take-Off).....	84
5.3 การทำการบินตามเส้นทาง (Enroute).....	90
5.4 การเกิดกระแสอากาศมววน (Wake Turbulence).....	92
5.5 การให้บริการแจ้งเตือนข่าวสภาพอากาศ (Weather Services).....	96
4. การดำเนินคดีในความรับผิดชอบที่เกิดจากการควบคุมจราจร ทางอากาศ.....	103
1. ตามกฎหมายระหว่างประเทศ.....	104
2. ตามกฎหมายภายในประเทศ.....	111

	หน้า
2.1 กฎหมายของประเทศในระบบกฎหมาย Civil Law.....	112
2.2 กฎหมายของประเทศในระบบกฎหมาย Common Law.....	115
2.3 กฎหมายไทย.....	122
5. บทบาทของ ICAO ในการศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา	131
1. แนวคิดและวิวัฒนาการของการดำเนินการศึกษา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาของ ICAO.....	131
2. วิเคราะห์การดำเนินการและผลการ ดำเนินการ.....	136
3. ความจำเป็นในการมีกฎหมายระหว่างประเทศ เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจร ทางอากาศและผู้ประกอบการให้บริการควบคุม จราจรทางอากาศ.....	138
3.1 ลักษณะของกฎหมาย.....	138
3.1.1 กฎหมายระหว่างประเทศ....	139
3.1.2 กฎหมายภายในของรัฐ.....	141
3.2 ลักษณะของการให้บริการควบคุมจราจร ทางอากาศ.....	143
3.3 เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศและ ผู้ประกอบการให้บริการควบคุมจราจร ทางอากาศ.....	144
3.4 นักบินและผู้ขนส่งทางอากาศ.....	145
3.5 ผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ.....	146
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	148
1. บทสรุป.....	148
2. ข้อเสนอแนะ.....	156
2.1 ในส่วนของทางระหว่างประเทศ.....	156
2.2 ในส่วนของประเทศไทย.....	157

	หน้า
ภาคผนวก ก.....	160
ภาคผนวก ข.....	161
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	162